

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera întâi)

26 aprilie 2017*

„Funcție publică — Agenți contractuali — Procedură disciplinară — Suspendare — Reținere din remunerație — Mustrare — Rambursare — Articolul 24 alineatul (4) din anexa IX la statut”

În cauza T-569/16,

OU, cu domiciliul în Bruxelles (Belgia), reprezentat de J.-N. Louis și de N. de Montigny, avocați,

reclamant,

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată de C. Ehrbar și de F. Simonetti, în calitate de agenți,

pârâtă,

având ca obiect o cerere întemeiată pe articolul 270 TFUE și prin care se urmărește, pe de o parte, anularea deciziei Comisiei din 13 martie 2015 de respingere a cererii reclamantului privind rambursarea sumelor reținute din remunerația sa pentru o perioadă de șase luni începând cu 15 ianuarie 2007 și, pe de altă parte, rambursarea sumelor respective, majorate cu dobânzi,

TRIBUNALUL (Camera întâi),

compus din doamna I. Pelikánová, președinte, și domnii V. Valančius (raportor) și U. Öberg, judecători,

grefier: domnul E. Coulon,

pronunță prezenta

Hotărâre

Istoricul cauzei

- 1 Reclamantul, domnul OU, a fost angajat la Delegația Comisiei Comunităților Europene în Ucraina în calitate de agent local de la 1 iulie 2003 la 30 aprilie 2006 și ulterior în calitate de agent contractual în temeiul articolului 3a din Regimul aplicabil celorlalți agenți ai Uniunii Europene (denumit în continuare „RAA”) pentru o perioadă de trei ani începând cu 1 mai 2006.

* Limba de procedură: franceza.

- 2 În decembrie 2005, Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF) a inițiat o anchetă internă ca urmare a bănuielilor de corupție pasivă în privința reclamantului.
- 3 În urma transmiterii de către OLAF a unor informații către autoritățile judiciare belgiene, a fost emis un mandat de arestare împotriva reclamantului, care a fost arestat preventiv de la 30 mai la 30 noiembrie 2006.
- 4 Prin decizia din 12 decembrie 2006, autoritatea abilitată să încheie contractele de muncă (denumită în continuare „AAIC”) din cadrul Comisiei a inițiat o procedură disciplinară împotriva reclamantului și a suspendat-o imediat, în așteptarea unei decizii definitive pe plan penal din partea autorităților judiciare belgiene competente.
- 5 Prin decizia AAIC din 14 decembrie 2006 (denumită în continuare „decizia din 14 decembrie 2006”), reclamantul a fost suspendat din funcție pe perioadă nedeterminată. Această decizie preciza, în plus, că se va proceda, în conformitate cu dispozițiile articolului 24 alineatul (1) din anexa IX la Statutul funcționarilor Uniunii Europene (denumit în continuare „statutul”), la o reținere lunară de 800 de euro din remunerația sa pe o perioadă de șase luni, începând de la 15 ianuarie 2007.
- 6 Prin decizia AAIC din 24 mai 2007, reclamantul a fost concediat de la 1 iulie 2007.
- 7 Prin hotărârea pronunțată de tribunal de première instance de Bruxelles (Tribunalul de Primă Instanță din Bruxelles) (Belgia) din 6 noiembrie 2011, reclamantul a fost condamnat la o pedeapsă de 18 luni de închisoare cu executare și la o amendă de 5 000 de euro pentru fapte de corupție pasivă. Prin hotărârea din 12 martie 2014, cour d’appel de Bruxelles (Curtea de Apel din Bruxelles) (Belgia) a anulat hotărârea respectivă și l-a condamnat pe reclamant la o pedeapsă de 12 luni de închisoare cu suspendare sub supraveghere și la o amendă de 3 000 de euro. Recursul declarat împotriva acestei hotărâri a fost respins prin hotărârea Cour de cassation (Curtea de Casație) (Belgia) din 17 septembrie 2014.
- 8 În urma hotărârii Cour de cassation (Curtea de Casație) din 17 septembrie 2014, procedura disciplinară a fost reluată și, prin decizia din 18 februarie 2015, AAIC i-a aplicat reclamantului sancțiunea mustrării, în sensul articolului 9 alineatul (1) litera (b) din anexa IX la statut (denumită în continuare „decizia de sancționare din 18 februarie 2015”). În această privință, AAIC a afirmat că gravitatea faptelor reproșate reclamantului, stabilite de instanțele penale belgiene, ar fi determinat-o să rezilieze fără preaviz pe motiv disciplinar contractul acestuia în cazul în care ar mai fi fost membru al personalului. Totuși, aceasta a considerat că, întrucât contractul reclamantului încetase la 1 iulie 2007, mustrarea constituia sancțiunea cea mai severă care i se putea aplica.
- 9 Prin e-mailurile din 18 și din 26 februarie 2015, reclamantul a solicitat rambursarea sumelor reținute din remunerația sa în urma deciziei din 14 decembrie 2006.
- 10 Prin decizia din 13 martie 2015 (denumită în continuare „decizia atacată”), AAIC a respins cererea de rambursare formulată de reclamant. Referindu-se la decizia de sancționare din 18 februarie 2015, aceasta a afirmat că gravitatea faptelor reproșate reclamantului ar fi determinat-o să rezilieze fără preaviz pe motiv disciplinar contractul acestuia în cazul în care ar fi fost încă membru al personalului și că mustrarea constituia sancțiunea cea mai severă care i se putea aplica. Aceasta a precizat că, întrucât sancțiunea respectivă i s-a aplicat doar ca urmare a lipsei oricărui raport de muncă cu instituția, aplicarea articolului 24 alineatul (4) din anexa IX la statut nu se justifică.
- 11 Prin scrisoarea din 8 mai 2015, reclamantul a introdus o reclamație în temeiul articolului 90 alineatul (2) din statut împotriva deciziei atacate, în susținerea căreia a invocat încălcarea de către AAIC a articolului 24 alineatul (4) din anexa IX la statutul menționat, referitor la dreptul la rambursarea sumelor reținute din remunerația unui agent contractual atunci când decizia prin care se pune capăt procedurii disciplinare prevede sancțiunea mustrării.

- 12 Prin decizia din 2 septembrie 2015, AAIC a respins reclamația.

Procedura și concluziile părților

- 13 Prin actul depus la grefa Tribunalului Funcției Publice la 13 noiembrie 2015, reclamantul a introdus o cerere de asistență judiciară. Prin Ordonanța din 25 februarie 2016, președintele Tribunalului Funcției Publice a admis cererea reclamantului de asistență judiciară.
- 14 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului Funcției Publice la 23 martie 2016, reclamantul a introdus prezenta acțiune. Cauza a fost înregistrată cu nr. F-141/15.
- 15 În temeiul articolului 3 din Regulamentul (UE, Euratom) 2016/1192 al Parlamentului European și al Consiliului din 6 iulie 2016 privind transferul către Tribunal al competenței de a se pronunța în primă instanță asupra litigiilor dintre Uniunea Europeană și agenții acesteia (JO 2016, L 200, p. 137), prezenta cauză a fost transferată Tribunalului în starea în care se afla la 31 august 2016. Aceasta a fost înregistrată cu nr. T-569/16 și a fost atribuită Camerei întâi.
- 16 Tribunalul (Camera întâi) a decis, în temeiul articolului 106 alineatul (3) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, să se pronunțe fără parcurgerea fazei orale a procedurii.
- 17 Reclamantul solicită Tribunalului:
- anularea deciziei atacate;
 - obligarea Comisiei la rambursarea sumelor reținute din remunerația sa în aplicarea deciziei din 14 decembrie 2006, majorate cu o dobândă compusă a cărei rată este definită la articolul 12 din anexa XII la statut;
 - obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.
- 18 Comisia solicită Tribunalului:
- respingerea acțiunii;
 - obligarea reclamantului la plata cheltuielilor de judecată.

În drept

- 19 În susținerea acțiunii formulate, reclamantul invocă un motiv unic, întemeiat pe încălcarea articolului 24 alineatul (4) din anexa IX la statut.
- 20 Reclamantul arată că AAIC a încheiat, prin decizia de sancționare din 18 februarie 2015, procedura disciplinară inițiată în privința sa prin care i s-a aplicat o mustrare. În consecință, el ar fi îndreptățit, în temeiul dispoziției menționate, să obțină rambursarea sumelor reținute din remunerația sa în urma deciziei din 14 decembrie 2006, majorate cu o dobândă compusă a cărei rată este definită la articolul 12 din anexa XII la statut.
- 21 Comisia contestă că AAIC a fost obligată să ramburseze reclamantului sumele reținute din remunerația sa. În această privință, Comisia amintește că nu era posibil să se aplice reclamantului o sancțiune mai severă decât o mustrare și adaugă că această sancțiune nu reflecta gravitatea încălcărilor săvârșite. În consecință, în opinia acesteia, rambursarea sumelor reținute, care ar rezulta dintr-o interpretare literală a articolului 24 alineatul (4) din anexa IX la statut, ar fi contrară obiectivului acestei dispoziții,

care ar fi de a elimina efectele reținerilor considerate, la finalul procedurii disciplinare, excesive în raport cu gravitatea redusă a încălcărilor stabilite. Ar rezulta de asemenea dintr-o interpretare literală a acestei dispoziții îmbogățirea fără justă cauză a agentului căruia i s-ar rambursa sumele reținute din remunerația sa, în pofida gravității încălcărilor reproșate, precum și nerespectarea egalității de tratament între agenții care ar fi săvârșit aceleași încălcări atunci când erau în serviciu, în funcție de menținerea sau nementinerea raporturilor juridice continue și permanente cu acești agenți după încetarea atribuțiilor lor. Astfel, agenții care, la fel ca reclamantul, nu mai au niciun raport cu Comisia ar putea, ca urmare a imposibilității de a li se aplica sancțiuni mai severe decât mustrarea, să obțină rambursarea sumelor reținute din remunerație, justificate totuși pe deplin la momentul la care acestea au fost hotărâte. Comisia adaugă, în subsidiar, că sumele care trebuie restituite pot fi, dacă este cazul, majorate cu dobânzi numai în ipoteza în care nu a fost adoptată nicio sancțiune la sfârșitul procedurii disciplinare.

- 22 Potrivit articolului 24 alineatele (1) și (4) din anexa IX la statut, aplicabil prin analogie agenților contractuali și foștilor agenți contractuali în temeiul articolelor 50a și 119 din RAA:

„(1) Decizia de suspendare a funcționarului trebuie să precizeze dacă, pe perioada suspendării, acesta continuă să primească remunerația integrală sau dacă din remunerație se va efectua o reținere a cărei valoare trebuie stabilită prin aceeași decizie [...]

(4) Atunci când decizia definitivă nu impune aplicarea vreunei sancțiuni disciplinare sau impune aplicarea unei sancțiuni sub formă de avertisment scris, de mustrare sau de amânare temporară a avansării în treaptă, funcționarul în cauză are dreptul la rambursarea sumelor reținute din remunerația sa în temeiul alineatului (1), majorate, în cazul în care nu se aplică nicio sancțiune, cu o dobândă compusă a cărei rată este definită la articolul 12 din anexa XII [la statut].”

- 23 În speță, prin decizia din 14 decembrie 2006, AAIC l-a suspendat pe reclamant din funcție pentru o perioadă nedeterminată și a efectuat o reținere lunară de 800 de euro din remunerația sa pentru o perioadă de șase luni, începând de la 15 ianuarie 2007.
- 24 Prin decizia de sancționare din 18 februarie 2015, AAIC i-a aplicat reclamantului sancțiunea mustrării, în sensul articolului 9 alineatul (1) litera (b) din anexa IX la statut.
- 25 Prin decizia atacată, AAIC a respins cererea reclamantului prin care a solicitat rambursarea sumelor reținute din remunerația sa în urma deciziei din 14 decembrie 2006. Referindu-se la decizia de sancționare din 18 februarie 2015, aceasta a afirmat că gravitatea faptelor reproșate reclamantului ar fi determinat-o să rezilieze fără preaviz pe motiv disciplinar contractul acestuia în cazul în care ar mai fi fost membru al personalului și că mustrarea constituia sancțiunea cea mai severă care i se putea aplica. Aceasta a adăugat că sancțiunea respectivă i s-a aplicat doar ca urmare a unei circumstanțe pur fortuite, și anume lipsa unui raport de muncă cu Comisia, și nu ca urmare a gravității reduse a încălcării constatate. Aceasta a dedus de aici că aplicarea articolului 24 alineatul (4) din anexa IX la statut nu se justifică în speță.
- 26 În sfârșit, prin decizia din 2 septembrie 2015, AAIC a respins reclamația formulată de reclamant împotriva deciziei atacate. Aceasta a afirmat că sancțiunea mustrării nu era proporțională cu gravitatea faptelor reproșate reclamantului și că ea a fost decisă doar ca urmare a imposibilității materiale de a aplica reclamantului o sancțiune mai severă, ca urmare a lipsei unui raport de muncă între acesta și Comisie și a faptului că nu beneficia de o pensie sau de o alocație plătită de Comisie. Aceasta a adăugat că rambursarea către reclamant a sumelor reținute din remunerația sa ar contraveni *ratio legis* a articolului 24 alineatul (4) din anexa IX la statut și principiului potrivit căruia sancțiunea disciplinară trebuie să reflecte gravitatea încălcărilor constatate. În sfârșit, aceasta a considerat că rambursarea către reclamant a sumelor reținute din remunerația sa nu ar face decât să agraveze, în defavoarea Comisiei, dezechilibrul dintre prejudiciile pe care le-a suferit și sancțiunea pe care a aplicat-o în cele din urmă.

- 27 În speță, trebuie să se analizeze succesiv dacă, contrar celor considerate de AAIC, reclamantul avea dreptul să solicite, pe de o parte, rambursarea sumelor reținute din remunerația sa în temeiul deciziei din 14 decembrie 2006 și, pe de altă parte, majorarea acestor sume cu dobânzile prevăzute la articolul 12 din anexa XII la statut.
- 28 În primul rând, în ceea ce privește problema dacă AAIC a considerat în mod întemeiat că reclamantul nu avea dreptul la rambursarea sumelor reținute din remunerația sa, se impune constatarea, astfel cum admite Comisia însăși, că articolul 24 alineatul (4) din anexa IX la statut condiționează rambursarea sumelor reținute din remunerația unui funcționar care a făcut obiectul unei măsuri de suspendare doar de neadoptarea unei sancțiuni sau de aplicarea unui avertisment scris, a unei mustrări sau a amânării temporare a avansării în treaptă în decizia prin care se pune capăt procedurii disciplinare, fără altă condiție sau restricție.
- 29 Desigur, astfel cum arată Comisia, în vederea interpretării unei dispoziții de drept al Uniunii Europene, trebuie să se țină seama nu numai de formularea acesteia, ci și de contextul său și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte această dispoziție (a se vedea Hotărârea din 14 februarie 2012, Toshiba Corporation și alții, C-17/10, EU:C:2012:72, punctul 73 și jurisprudența citată, și Hotărârea din 7 martie 1996, de Rijk/Comisia, T-362/94, EU:T:1996:35, punctul 32 și jurisprudența citată).
- 30 Totuși, în speță, AAIC a interpretat articolul 24 alineatul (4) din anexa IX la statut într-un mod vădit contrar modului său de redactare clar și precis.
- 31 Astfel, AAIC și-a întemeiat refuzul de a admite cererea de rambursare a sumelor reținute din remunerația reclamantului pe faptul că încălcările reproșate reclamantului erau de o asemenea gravitate încât ar fi justificat încetarea imediată a contractului său pe motiv disciplinar în cazul în care acesta din urmă nu ar fi fost deja reziliat și că, prin urmare, i-a fost aplicată o mustrare ca urmare a lipsei pur fortuite a unui raport de muncă cu Comisia, și nu a gravității reduse a încălcărilor respective.
- 32 Or, reiese din articolul 24 alineatul (4) din anexa IX la statut că doar sancțiunea adoptată în decizia prin care se pune capăt procedurii disciplinare permite să se stabilească dacă sumele reținute din remunerație trebuie să fie rambursate, fără să influențeze în această privință aprecierea gravității încălcărilor reproșate persoanei în cauză.
- 33 Pe de altă parte, trebuie amintit că, desigur, conform articolului 10 din anexa IX la statut, sancțiunea disciplinară aplicată este proporțională cu gravitatea abaterii comise. Cu toate acestea, reținerea din remunerație nu constituie o sancțiune disciplinară, ci doar o măsură temporară luată până la finalizarea procedurii disciplinare și, dacă este cazul, adoptarea unei sancțiuni disciplinare (Hotărârea din 16 iulie 1998, Y/Parlamentul, T-219/96, EU:T:1998:178, punctul 29). Prin urmare, o reținere din remunerație nu poate permite administrației să atenueze un eventual decalaj între gravitatea încălcărilor reproșate unui membru al personalului și sancțiunea adoptată în privința sa la sfârșitul procedurii disciplinare.
- 34 Prin urmare, AAIC, care avea în speță o competență nediscreționară, a subordonat în esență aplicarea articolului 24 alineatul (4) din anexa IX la statut îndeplinirii unei condiții care nu este prevăzută de această dispoziție, întemeiată pe aprecierea gravității încălcărilor sancționate.
- 35 Pe de altă parte, contrar celor susținute de Comisie, Tribunalul nu poate concluziona că articolul 24 alineatul (4) din anexa IX la statut este afectat de o lacună care trebuie acoperită în ceea ce privește foștii funcționari sau agenți care nu beneficiază de o pensie sau de o alocație sau care beneficiază de o pensie sau de o alocație într-un quantum prea scăzut pentru a adopta în privința lor sancțiuni

disciplinare care au consecințe pecuniare. Astfel, chiar presupunând că această afirmație este fondată, ea nu poate determina, de altfel, instanța să interpreteze dispoziția menționată în pofida modului său de redactare clar și precis, restrângând în mod necorespunzător domeniul de aplicare al acesteia.

- 36 Situația este aceeași în cazul afirmațiilor Comisiei cu privire, pe de o parte, la pretinsa îmbogățire fără justă cauză a agentului căruia i-ar fi rambursate sumele reținute din remunerația sa în pofida gravității încălcărilor reproșate și, pe de altă parte, la presupusa ruptură a egalității de tratament între agenții care ar fi săvârșit aceleași încălcări atunci când erau în serviciu, în funcție de menținerea sau nementinerea unor raporturi juridice continue și permanente cu acești agenți după încetarea atribuțiilor lor.
- 37 Aceste afirmații decurg din pretinsa lacună care afectează articolul 24 alineatul (4) din anexa IX la statut. În consecință, acestea trebuie respinse pentru motivul prezentat la punctul 35 de mai sus. De altfel, trebuie arătat că foștii agenți care au rămas în raporturi permanente cu Comisia care constau, de exemplu, în plata unei alocații sau a unei pensii nu sunt în aceeași situație ca și foștii agenți care nu beneficiază de plata unei pensii sau a unei alocații, din punctul de vedere al sancțiunilor disciplinare care pot fi adoptate în privința lor. Această stare de fapt rezultă în special din aplicarea reglementării înseși, în special a articolului 9 din anexa IX la statut și a articolului 49 din RAA, care enumeră diferitele sancțiuni disciplinare care pot fi adoptate în privința unui membru sau a unui fost membru al personalului.
- 38 În sfârșit, Comisia nu poate susține că o interpretare literală a articolului 24 alineatul (4) din anexa IX la statut ar lipsi de efect util dreptul de a impune rețineri din remunerația unui agent contractual sau a unui agent temporar suspendat din funcțiile sale. Astfel, după cum s-a amintit la punctul 28 de mai sus, dreptul la rambursarea sumelor reținute există, potrivit acestei dispoziții, doar pentru agenții în privința cărora, la finalul procedurii disciplinare, nu a fost adoptată nicio sancțiune sau au fost adoptate sancțiunile de avertisment scris, de muștrare sau de amânare temporară a avansării în treaptă. De altfel, trebuie arătat că interpretarea reținută de AAIC în decizia atacată și susținută de Comisie a avut drept efect privarea de efect util a acestei dispoziții în speță.
- 39 Din considerațiile de mai sus rezultă că AAIC a încălcat articolul 24 alineatul (4) din anexa IX la statut refuzându-i reclamantului rambursarea sumelor reținute din remunerația sa în temeiul deciziei din 14 decembrie 2006.
- 40 În al doilea rând, în ceea ce privește problema dacă reclamantul avea dreptul să solicite AAIC ca sumele reținute din remunerația sa să fie, în momentul rambursării lor, majorate cu dobânzile prevăzute la articolul 12 din anexa XII la statut, reiese din articolul 24 alineatul (4) din anexa IX la statut că sumele respective sunt majorate cu asemenea dobânzi doar atunci când nu a fost adoptată nicio sancțiune la finalul procedurii disciplinare.
- 41 Întrucât în privința reclamantului a fost adoptată sancțiunea muștrării prin decizia de sancționare din 18 februarie 2015, acesta nu poate pretinde ca sumele a căror rambursare o solicită în mod întemeiat să fie majorate cu dobânzi.
- 42 Întrucât prezentul litigiu este de natură financiară, instanța Uniunii dispune de o competență de fond, conform articolului 91 alineatul (1) a doua teză din statut. În consecință, trebuie să se admită concluziile reclamantului prin care a solicitat ca Tribunalul să oblige Comisia la rambursarea sumelor reținute din remunerația sa în aplicarea deciziei din 14 decembrie 2006.
- 43 Din considerațiile de mai sus rezultă că decizia atacată trebuie să fie anulată, iar Comisia trebuie să fie obligată la rambursarea către reclamant a sumelor reținute din remunerația sa în aplicarea deciziei din 14 decembrie 2006, nemajorate cu dobânzile prevăzute la articolul 12 din anexa XII la statut.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 44 Potrivit articolului 134 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât, în speță, Comisia a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată, conform concluziilor reclamantului.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera întâi)

declară și hotărăște:

- 1) Anulează decizia din 13 martie 2015 prin care Comisia Europeană a respins cererea domnului OU de rambursare a sumelor reținute din remunerația sa în urma deciziei Comisiei din 14 decembrie 2006.**
- 2) Obligă Comisia la rambursarea către domnul OU a sumelor reținute din remunerația sa în urma deciziei din 14 decembrie 2006.**
- 3) Obligă Comisia la plata cheltuielilor de judecată.**

Pelikánová

Valančius

Öberg

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 26 aprilie 2017.

Semnături